

6.Международный туризм: Правовые основы / Сост. Н.И.Волошин. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 400 с.

7.Беллман Р. Динамическое программирование. – М.: ИЛ, 1960. – 482 с.

Получено 22.04.2006

УДК 640.41

А.І.УСІНА, канд. техн. наук, М.О.КУЗНЕЦОВА

Харківська національна академія міського господарства

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розглядається сучасний стан розвитку туризму та готельного господарства України, вплив зовнішніх та внутрішніх факторів. Визначено головні тенденції та перспективи розвитку туризму та готельного господарства України в сучасних умовах.

Україна є державою з багатою історією, культурою та етнічними традиціями і завдяки цьому наша держава набуває все більшої популярності як туристичний об'єкт.

За даними Державної туристичної адміністрації України, кількість іноземних туристів зростає щорічно: з 10,5 млн. осіб в 2002 р. до 15,6 млн. осіб в 2004 р. і 17,9 млн. осіб в 2005 р. Вже зроблено прогноз на 2006 р, в якому передбачається збільшення кількості іноземних туристів до 19,6 млн. осіб [3, 4].

Сьогодні туристична галузь України ще не є самостійним сектором економіки, а, так би мовити, перебуває в стадії становлення. Але вже зараз можна сказати про збільшення фінансових надходжень в бюджет від туристичної діяльності в Україні.

При цьому збільшується також кількість послуг з внутрішнього туризму, яка склала в 2004 р. 8,1 млн. осіб, в 2005 р. цей показник збільшився на 0,5 млн. осіб, а на 2006 р. очікується збільшення обслугованих громадян України на 1 млн. осіб у порівнянні з 2004 р. Обсяг надходжень від наданих туристичних послуг складає відповідно: 2004 р. – 4470,5 млн. грн., 2005 р. – 4900,0 млн. грн., 2006 р. – (прогнозовано) 5200,0 млн. грн. [3, 4].

Необхідною умовою розвитку сучасного туризму в Україні є ефективне функціонування готельної індустрії. Але останнім часом її розвиток в Україні гальмується багатьма внутрішніми та зовнішніми факторами.

На основі вивчення сучасного стану готельного господарства було проведено SWOT-аналіз, який дозволив більш наочно визначити сильні та слабкі сторони галузі на сучасному ринку готельних послуг в Україні (таблиця).

SWOT- аналіз конкурентної позиції готельного господарства України

Переваги	Недоліки
* Можливість об'єднання в готельні мережі декількох об'єктів * Значна кількість історичних пам'яток, які привертають увагу туристів до місця розташування об'єктів готельного господарства	* Застаріла матеріально-технічна база більшості об'єктів готельного господарства * Недосконала рекламна робота * Високі тарифи, які не завжди відповідають якості наданих послуг
Можливості	Загрози
* Удосконалення номерного фонду * Розширення асортименту додаткових послуг * Підвищення продуктивності праці та культури обслуговування	* Поява нових конкурентів з більш досконалим обсягом послуг * Падіння доходів населення / кількості туристичних потоків

Отже, конкурентна позиція готельного господарства України характеризується середнім рівнем конкурентних переваг і вимагає підтримки сильних сторін та розв'язання слабких. Основні вузькі місця готельного господарства України: обмежена номенклатура додаткових послуг, рівень їх якості, недосконала система ціноутворення, пасивна стратегія просування.

Можна виділити зовнішні та внутрішні фактори низької ефективності готельних підприємств.

Серед зовнішніх факторів необхідно виділити:

- відсутність конкуренції;
- низьку конкурентоспроможність послуг;
- низьку заповнюваність;
- малорозвинену інфраструктуру туризму;
- високу вартість будівництва і реконструкції готелів.

Розглянемо їх докладніше.

Зниження рівня доходів українських споживачів, невисока активність внутрішнього туризму, підвищення цін на послуги, якість яких не завжди відповідає вартості, обмежує попит на дорожчі готельні номери і тому виникає падіння попиту і, як наслідок цього, низька завантаженість номерного фонду.

Останнім часом виникла тенденція до зменшення кількості номерів за рахунок здачі в оренду приміщень чи взагалі збанкрутість готелів і, як наслідок, їх закриття чи перекваліфікація. Але, поруч з тим, завантаженість засобів розміщення збільшується з 26 в 2002 р. до 28-32% в 2004 р. і в 2005 р. – 34%, 2006 р. очікується збільшення цього показника на 8% відповідно у порівнянні з 2004 р.

У сучасних умовах ціноутворення в українських готельних підприємствах відбувається під впливом багатьох факторів: умов конку-

ренції, стану і співвідношення попиту та пропозиції. Для ефективного ціноутворення на готельному ринку України необхідно досконало вивчати світовий досвід у цьому питанні. Кожен учасник ринку готельних послуг повинен бачити перед собою ситуацію щодо власних витрат та внутрішніх ринкових цін, витрат конкуруючих суб'єктів.

Збільшення кількості іноземних туристів, які відвідують Україну, стримується складною процедурою одержання віз. В'їзні документи вимагаються від громадян більшості країн світу, на оформлення яких іноземець витрачає близько 10 днів. Обсяг внутрішнього й іноземного туризму скорочується також через поганий стан культурних об'єктів – визначних пам'яток культури та історії України; недосконалість програм створення нових центрів туризму та тематичних парків. Особливу увагу необхідно приділяти розвиткові та удосконаленню дитячого та юнацького туризму з урахуванням його сучасних вимог та можливостей. А також, якщо розглядати такий напрям туризму, як паломництво на релігійному ґрунті, наприклад, до Києво-Печерської лаври чи Святогірського монастиря, то необхідно облаштовувати при таких місцях готелі чи гуртожитки соціального типу [2].

Ремонт та переобладнання готелів вимагає великих капіталовкладень тому, через відсутність вільних коштів, поки що не вдається покращити роботу з надання послуг, підвищити конкурентоспроможність підприємств готельного господарства на міжнародному ринку.

Серед внутрішніх факторів низької ефективності готельних підприємств України необхідно виділити:

- неефективну організацію праці;
- низьку якість пропонованого набору послуг;
- виробництво послуг;
- кадри.

Таке становище галузі зумовлено обмеженістю функцій персоналу готелів України, тобто недозавантаженістю, та незацікавленістю в підвищенні якості обслуговування, незадовільним станом номерів, що потребують ремонту, збільшення площі майже вдвічі та усунення невідповідності до стандартів обслуговування.

Сучасний готель високого рівня комфорту має надавати клієнтам приміщення для проведення зборів, бізнес-центр з сучасною оргтехнікою, служби зв'язку, медичних послуг. Достатню увагу необхідно приділити ресторанному господарству готельних комплексів. З метою отримання інформації про зміни в потребах клієнтів необхідно проводити опитування чи анкетування [2].

Розглянувши недоліки готельного господарства України, можна

визначити головні тенденції розвитку підприємств готельного господарства:

- поглиблення спеціалізації готельної пропозиції;
- утворення міжнародних готельних мереж;
- розвиток мережі малих підприємств;
- впровадження в готельному господарстві новітніх комп'ютерних технологій.

Змін потребує сама структура галузі: мають з'явитися висококатегорійні готелі у складі мережі і малі готелі сімейного типу. Зростання продуктивності праці стало би результатом більшого завантаження готелів та вдосконалення організації праці робітників. Але реалізація наведених рішень вимагає розвитку внутрішнього й іноземного туризму.

Організація міжнародних готельних мереж може принести безліч переваг [1]:

- можливість придбання крупних партій товарів та послуг за оптовими цінами;
- економія витрат на підготовку персоналу;
- ефективне просування готельних послуг на ринок та економія на рекламних кампаніях;
- використання централізованої системи бронювання;
- використання централізованої системи бухгалтерського обліку;
- будівництво, операції з нерухомістю.

Ці чинники мають спростити розвиток готельного господарства України. Також необхідно зазначити, що існує така категорія туристів, що віддають перевагу невеликим готелям, які комфортні, побудовані в сільському стилі і надають послуги та індивідуальне обслуговування за привабливу ціну. Наприклад, як агрооселі в зеленому туризмі.

Для реалізації туристичного потенціалу України необхідно:

- забезпечити туристам зручні умови для приїзду в Україну;
- опрацювати концепцію розвитку масового туризму;
- спростити і прискорити оформлення віз;
- розробити план поліпшення стану визначних пам'яток і створення нових об'єктів масового туризму;
- залучати інвестиції у відкриття нових осередків відпочинку;
- сприяти будівництву та роботі малих мотелів і готелів сімейного типу (наприклад, розвиток зеленого туризму), які забезпечать збільшення кількості робочих місць для населення;
- розпочати будівництво висококатегорійних готелів.

Сьогодні, коли люди приділяють мало часу й уваги відпочинку та

спілкуванню, туризм має стати одним з ефективних засобів формування системи загальнолюдських цінностей. Тому туризм та готельне господарство є одним з пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки.

1. Кабушкин Н.И., Бондаренко Г.А. Менеджмент гостиниц и ресторанов. – Минск: Новое знание, 2002. – 368 с.

2. Левковська Л., Чабан Р., Мушин Г. Стан і перспективи розвитку туризму та готельного господарства в Україні // Економіка України. – 2003. – №6. – С.31-36.

3. Статистичний щорічник України за 2002 р. / За ред. О.Г.Осауленка. – К.: Державний комітет статистики України, 2003. – 664 с.

4. www. TOURISM. GOV. UA.

Отримано 23.02.2006

УДК 379.851

О.Ю.ДАВИДОВА, канд. техн. наук

Харківський державний університет харчування та торгівлі

І.В.ХАЛІНА

Харківська національна академія міського господарства

ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ТУРИСТСЬКИЙ ПОПИТ В УКРАЇНІ

Досліджуються основні фактори, що впливають на туристський попит в Україні. Пропонуються заходи щодо збільшення обсягів попиту на туристські послуги.

Туризм – це галузь світового масштабу з щорічним обігом понад трильйон доларів, що впливає на устрій та політику багатьох держав і регіонів. У системі туризму тісно пов'язані інтереси економіки та культури, безпеки та міжнародних відносин, екології та зайнятості населення, готельного бізнесу та транспортних організацій. Невід'ємною частиною туризму є підприємства ресторанного господарства.

Закон України „Про внесення змін до закону України „Про туризм” від 18.11.2003р. №1282-IV зазначає: „Для розвитку туризму поперше необхідна наявність туристських ресурсів. Туристськими ресурсами України є пропонувані або такі, що можуть пропонуватися, туристські пропозиції на основі та з використанням об'єктів державної комунальної або приватної власності” [1].

Майже вся територія України характеризується виключно сприятливими природнокліматичними умовами та наявністю різних видів рекреаційних і туристських ресурсів для розвитку не тільки внутрішнього туризму, а й міжнародного.

Як свідчить практика, для розвитку туризму недостатньо одних